

دانستنی‌های کاربردی بیمه تأمین اجتماعی

راهنمای پرسنل کارفرمایان و بیمه شدگان

(جلد اول)

هادی ابراهیمی

(مدرس دانشگاه - دانش آموخته ارشد مدیریت منابع انسانی)

مریم صافی

(دانش آموخته کارشناسی مدیریت بیمه)

علی اصغر یوسفی‌نیا

(دانش آموخته ارشد مدیریت مالی)

سازمان جهاد دانشگاهی تهران

۱۳۹۵

سرنامه	ابراهیمی، هادی، ۱۳۵۰-
عنوان قراردادی	ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	دانشنی‌های کاربردی بیمه تأمین اجتماعی: راهنمای عمل کارفرمایان و بیمه شدگان گردآوری و تدوین هادی ابراهیمی، مریم صافی و علی اصغر یوسفی نیا تهران: سازمان جهاددانشگاهی تهران، انتشارات، ۱۳۹۵.
مشخصات نشر	۱۵۲ص: جدول، نمودار؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ سم.
مشخصات ظاهری	۵- ۲۵۵-۱۳۳- ۶۰۰- ۹۷۸
شابک	فیا
وضعیت فهرستویی	تأمین اجتماعی - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	Social Security- - Law and Legislation -- Iran
موضوع	حقوق بیمه - ایران
موضوع	Insurance Law --Iran
موضوع	کار - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	Labor Laws and Legislation -- Iran
شناسه افزوده	صافی، مریم، ۱۳۴۴-
شناسه	یوسفی نیا، علی اصغر، ۱۳۵۲-
شناسه افزوده	سازمان جهاددانشگاهی تهران انتشارات
رده بندی کنگره	۳۹۵ : ۱۴۷۷/۱۱۲۵۹ KMH
رده بندی دیویی	۳۴۴/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۹۲۵۹

www.ketab.ir

سازمان تهران
انتشارات

دانستنی‌های کار در بیمه تأمین اجتماعی (جلد اول): راهنمای عمل کارفرمایان و بیمه شدگان

تألیف: هادی ابراهیمی، مریم مافی، علی اصغر یوسفی نیا

ناشر: انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران

ناظر چاپ: احمد آرش

لیتوگرافی: زاویه نور

چاپ و صحافی: نقش نیاز

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۵

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۳۳-۲۵۵-۵

ISBN: 978-600-133-255-5

<http://jahat.ir>

نشانی: تهران - صندوق پستی ۱۸۶ - ۱۳۱۴۵

En.jahat@gmail.com

تلفن: ۶۶۹۵۵۷۵۳ - تلفکس: ۶۶۹۵۴۳۶۸

خانه کتاب دانشگاه: ۶۶۹۷۳۴۲۳

تلفن مراکز پخش: ۶۶۴۹۰۷۴۰ - ۶۶۴۹۰۷۴۲

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا بخشی از این اثر را

بدون اجازه مولف یا ناشر تکثیر و کپی برداری نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت

مقدمه، ناشر

ایران امروز در اشتیاق توسعه و استقلال، گام‌های محکم و استواری برمی‌دارد. همه روزه در گوشه و کنار میهن ما جوانه‌های خودکفایی علمی و فنی رخ داده و با عنایت و یاری خداوند متعال در سایه تلاش و کوشش جامعه علمی و دانشگاهی حرکت به سوی مرزهای دانش و آب‌بشاری به خود می‌گیرد. خدای را شکر می‌گوییم که این فرصت را به ما ارزانی داشت تا گام‌هایی هرچند کوچک در راه رشد و نشر دستاوردهای علمی و فرهنگی که در بر داریم، باشد تا با یاری خداوند منان و در پرتو همت اندیشمندان، نویسندگان، مترجمان و متخصصان مومن و متعهد بتوانیم در اعتلای علمی کشور عزیزمان ایران سهمی داشته باشیم.

انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی تهران در راستای وظایف خویش و به منظور نیل به اهداف علمی - فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران مبادرت به انتشار آثار ارزشمند و مورد نیاز علمی و دانشگاهی می‌نماید. در این راستا از کلیه استادان، پژوهشگران، صاحبان قلم و اندیشه دعوت به مشارکت و همکاری می‌گردد.

مقدمه جهاد دانشگاهی

اگر دو حاضر را عصر ارتباطات بدانیم، تدوین قوانین و مقررات و آشنایی طرفین رابطه با قوانین حاکم بر فضای این ارتباط، جهت مدیریت فضای پیچیده و درهم تنیده روابط و پیشگیری از بروز مشکلات، یکی از الزامات حیاتی آن است. قوانین مبتنی بر فرهنگ هر جامعه و با استفاده از تجربیات و یا دانش بشری نوشته شده و با توجه به شرایط متغیر و اتفاقات جدید دستخوش تغییر می شوند. در این بین، روابط بین دولت ها، کارفرمایان و کارکنان، یکی از گسترده ترین، متغیرترین و پیچیده ترین نوع از روابط هستند که تنظیم آن نیازمند قوانین و مقررات بوده و آگاهی از آن قوانین برای هریک از اطراف این رابطه ضروری می نماید.

یکی دیگر از بازیگران مهم این عرصه را دانشجویان جامعه می تشکیل می دهند که با توجه به گستردگی و پیچیدگی قوانین موجود ریان روزافزون به افراد مسلط به این قوانین، جهت یاری رسانی به بازیگران فضای کسب و کار، به تحصیل دانش در این زمینه مشغولند.

حجم بالای قوانین و مقررات و عدم امکان به خاطر سپاری این حجم انبوه از مطالب و سختی یافتن پاسخ سریع به سوالات مربوطه در بین منابع اصلی آن، معاونت پشتیبانی سازمان جهاد تهران را بر آن داشت تا دست به گردآوری این قوانین که - خصوصاً در فضای کاری جهاد دانشگاهی - مکرراً مورد استفاده قرار دارند، در چند مجموعه کم حجم بزند. امید که مورد استفاده روسای ادارات، معاونین پشتیبانی، مدیران مربوطه در حوزه‌های مالی و اداری و کارکنان اعضای جهاد و سایر افراد دست‌اندرکار در حوزه‌های مربوطه و دانشجویان گرامی قرار گیرد.

مجموعه پیش‌برآورده حاصل تلاش چند ماهه‌ای است که توسط افرادی خبره و درگیر در مسائل اداری و مالی این سازمان با موضوع "قوانین بیمه تأمین اجتماعی" گردآوری شده است. بدیهی است که این اولین قدم، عاری از نقص و اشتباه نبوده و کمک و راه‌مایی شما سروران گرامی می‌تواند به صحت و غنای بیشتر آن کمک شایانی نماید.

در پایان لازم می‌دانم از زحمات جناب آقای ابراهیم، سرکار خانم صافی و جناب آقای یوسفی‌نیا در گردآوری این کتاب تشکر نموده و برای آنان در ادامه راه آرزوی توفیق نمایم.

H.ebrahim81@yahoo.com

جواد رحمانی دولت‌آباد

معاون پشتیبانی سازمان جهاد دانشگاهی تهران

فهرست مطالب

۵	 مقدمه ناشر
۷	 مقدمه جهاد دانشگاهی
۱۵	 فصل یکم: کلیات و تعاریف
۱۵	 کلیات
۱۵	 مقدمه
۱۷	 پیدایش بیمه و سیر تحول آن
۱۹	 ساختار کنونی تأمین اجتماعی در ایران
۲۰	 تأمین اجتماعی و سیر تحولات آن در ایران
۲۱	 شخصیت حقوقی سازمان تأمین اجتماعی
۲۲	 حمایت‌های قانونی بیمه‌های اجتماعی (ماده ۳ قانون تأمین اجتماعی)
۲۳	 مشمولین قانون تأمین اجتماعی (ماده ۴ قانون تأمین اجتماعی)
۲۳	 معافیت از شمول قانون تأمین اجتماعی (تبصره ۱ و ماده ۴ - قانون تأمین اجتماعی)
۲۴	 نحوه انتخاب صندوق (ماده ۱۰۲ - قانون مدیریت خدمات کشوری)
۲۴	 انتقال سوابق از صندوق تأمین اجتماعی به سایر صندوق‌ها
۲۵	 افراد تحت تکفل بیمه‌شده اصلی (ماده ۵۸ قانون تأمین اجتماعی)

- ۲۵..... افراد تحت تکفل بیمه‌شده مرد
- ۲۶..... افراد تحت تکفل بیمه‌شده زن
- ۲۷..... تعاریف (ماده ۲- قانون تأمین اجتماعی)

فصل ۲۰: شناسایی کارفرمایان، بیمه‌شدگان و تکالیف کارفرمایان..... ۳۱

- ۳۱..... مقدمه
- ۳۱..... عوامل مؤثر بر تشخیص و شناسایی کارفرمایان
- ۳۳..... عوامل مؤثر بر تشخیص و شناسایی بیمه‌شدگان
- ۳۵..... تکالیف کارفرمایان نسبت به بیمه‌شدگان
- ۳۵..... معاینات پزشکی، آزمایشگاه
- ۳۶..... معرفی به تأمین اجتماعی نسبت به یافت شماره بیمه
- ۳۶..... محاسبه حق بیمه و پرداخت آن به سازمان تأمین اجتماعی
- ۳۷..... پرداخت حق بیمه تا سقف از سال یا چند کارفرما
- ۳۸..... پرداخت حق اولاد (عائله‌مندی)
- ۳۸..... انجام خدمات بهداشتی مربوط به محیط کار
- ۳۸..... گزارش حادثه کار
- ۳۹..... اعلام ترک کار و پایان خدمت
- ۳۹..... تکالیف کارفرمایان نسبت به سازمان تأمین اجتماعی
- ۳۹..... مراجعه کارفرمایان به شعب تأمین اجتماعی جهت تشکیل پرونده
- ۴۱..... همکاری با بازرسان صندوق تأمین اجتماعی
- ۴۱..... ارسال صورت دستمزد / حقوق و مزایا
- ۴۳..... پرداخت حق بیمه دستمزد / حقوق و مزایا

فصل سوم: تعهدات و خدمات کوتاه‌مدت..... ۴۵

- ۴۵..... مقدمه
- ۴۵..... حوادث و بیماری‌ها و بارداری (ماده ۵۴ تا ۶۶ قانون تأمین اجتماعی)

۴۶	مشمولین دریافت کمک‌های مقرر در ماده ۵۸ قانون تأمین اجتماعی
۴۷	شرایط دریافت غرامت دستمزد ایام بیماری (ماده ۵۹ قانون تأمین اجتماعی)
۴۸	تعاریف (ماده ۶۰ و ۶۱ قانون تأمین اجتماعی)
۴۹	مدت و میزان پرداخت غرامت دستمزد ایام بیماری (ماده ۶۲ قانون تأمین اجتماعی)
۵۰	مرد یا حقوق و غرامت دستمزد ایام بیماری بیمشدگان (ماده ۶۳ تا ۶۶ قانون تأمین اجتماعی)
۵۲	هزینه سفر و فوق‌العاده آن و هزینه اقامت بیمار و همراه (ماده ۶۲ - قانون تأمین اجتماعی)
۵۲	شمواین دریافت هزینه سفر، فوق‌العاده هزینه سفر و همراه
۵۳	نوع اعزام بیمار و پرداخت هزینه سفر
۵۴	حکم هزینه ازدواج (ماده ۸۵ - قانون تأمین اجتماعی)
۵۴	شرایط پرداخت
۵۵	مبلغ کمک هزینه ازدواج
۵۶	غرامت دستمزد ایام بیماری
۵۶	شرایط لازم برای قری غرامت دستمزد ایام بیماری
۵۷	ویژگی‌های لازم برای تأیید مرخصی‌های استراحت پزشکی
۵۸	غرامت ایام بارداری (ماده ۶۷ قانون تأمین اجتماعی)
۵۹	شرایط دریافت کمک هزینه بارداری
۵۹	مدت دریافت کمک هزینه بارداری
۶۱	مبلغ کمک هزینه بارداری
۶۳	وسایل کمک پزشکی (پروتز و اروتز)
۶۳	مشمولین دریافت بهای وسایل کمک پزشکی
۶۳	دوره‌های پرداخت وسایل کمک پزشکی
۶۵	غرامت نقص عضو مقطوع (ماده ۷۴ - قانون تأمین اجتماعی)
۶۵	مبلغ غرامت نقص عضو مقطوع
۶۵	مقرری بیمه بیکاری
۶۷	تشخیص استحقاق مقرری بیمه بیکاری
۶۷	شرایط دریافت بیمه بیکاری (ماده ۶ - قانون بیمه بیکاری)
۶۸	مدت زمان پرداخت بیمه بیکاری (ماده ۷ - قانون بیمه بیکاری)

۶۹	محاسبه مقرری بیمه بیکاری
۷۰	میزان مقرری بیمه بیکاری
۷۰	افراد تحت تکفل برای دریافت مقرری بیمه بیکاری
۷۱	قطع شدن مقرری بیمه بیکاری
۷۱	کسب هزینه کفن و دفن
۷۱	ممولین دریافت کمک هزینه کفن و دفن
۷۲	شرایط کسب هزینه کفن و دفن
۷۲	میزان کمک هزینه کفن و دفن
۷۳	افراد تحت تکفل برای دریافت کمک هزینه کفن و دفن
۷۵	فصل چهارم: تعهدات و ضمانت‌های تعهدات
۷۵	مقدمه
۷۵	بازنشستگی (ماده ۷۶ تا ۷۸ - قانون تأمین اجتماعی)
۷۶	شرایط بازنشستگی
۷۷	تعریف مشاغل سخت و زیان‌آور
۷۹	شرایط بازنشستگی در مشاغل سخت و زیان‌آور
۸۱	حمایت‌ها
۸۲	شرایط بازنشستگی جانبازان و آزادگان
۸۵	مستمری بازنشستگی (ماده ۷۷ - قانون تأمین اجتماعی)
۸۷	حمایت‌ها
۸۸	مراحل صدور حکم بازنشستگی
۸۹	نحوه احتساب خدمت نظام وظیفه و حضور داوطلبانه در جبهه در سوابق بیمه
۹۰	ازکارافتادگی (ماده ۷۰ تا ۷۵ - قانون تأمین اجتماعی)
۹۱	شرایط ازکارافتادگی
۹۲	مستمری ازکارافتادگی
۹۳	نحوه رسیدگی به درخواست‌های مستمری ازکارافتادگی

مرگ (ماده ۸۰ تا ۸۴ - قانون تأمین اجتماعی)..... ۹۴

مستمری بازماندگان..... ۹۵

شرایط دریافت مستمری بازماندگان..... ۹۵

شرایط برقراری مستمری برای بازماندگان بیمه شده یا مستمری بگیر مرد..... ۹۷

شرایط برقراری مستمری برای بازماندگان بیمه شده یا مستمری بگیر زن..... ۹۸

نحوه محاسبه مستمری بازماندگان..... ۹۹

حوزه سهمیه بندی مستمری بازماندگان..... ۱۰۱

کسب هزینه عائله مندی (ماده ۸۶ و ۸۷ - قانون تأمین اجتماعی)..... ۱۰۳

بلغ کمک هزینه عائله مندی..... ۱۰۴

فصل پنجم: بیمه اجباری..... ۱۰۷

مقدمه..... ۱۰۷

چارچوب بیمه براساس قانون تأمین اجتماعی..... ۱۰۸

شرایط بیمه اختیاری..... ۱۰۸

نرخ حق بیمه (درصد)..... ۱۱۰

مبنای و نحوه محاسبه حق بیمه در بیمه اختیاری..... ۱۱۱

مهلت پرداخت حق بیمه..... ۱۱۲

نحوه ارائه درخواست و عقد قرارداد بیمه اختیاری..... ۱۱۳

تعهدات سازمان تأمین اجتماعی در قبال بیمه شدن اختیاری..... ۱۱۴

فصل ششم: مأخذ احتساب حق بیمه..... ۱۱۵

درآمد سازمان تأمین اجتماعی..... ۱۱۵

بیمه جانبازان (براساس ماده ۳۷ قانون برنامه سوم توسعه)..... ۱۱۹

نحوه محاسبه حق بیمه..... ۱۲۰

پرداخت های مشمول کسر حق بیمه..... ۱۲۰

مزایایی که مشمول کسر حق بیمه نمی باشند..... ۱۲۱

۱۲۱..... حداقل و حداکثر دستمزد

۱۲۲..... حقوق سال ۱۳۹۵

۱۲۵..... فصل هفتم: تخلفات، مقررات کیفری و جرایم

۱۲۵..... نحوه احتساب جریمه تاخیر عدم ارسال صورت حقوق دستمزد

۱۲۶..... نحوه احتساب جریمه تاخیر عدم پرداخت حق بیمه

۱۲۹..... نحوه دریافت مطالبات معوق سازمان تأمین اجتماعی

۱۳۳..... فهرست منابع

۱۳۵..... ضمایم: فرم‌های بیمه